

Maatregelen en meerkosten openbare ruimte Liebergen Hilversum

Eric Lugtmeijer

Maatregelen en meerkosten openbare ruimte Liebergen Hilversum

Amsterdam, 26 november 2002

Eric Lugtmeijer

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

"Bijlagenrapport Liebergen over de drempel"

Maatregelen en meerkosten om de openbare ruimte op te plussen tot een zorgvriendelijk wijk
Liebergen in Hilversum-

Subsidieaanvraag(BC) voor de derde tender van de Tijdelijke Woonzorgstimuleringsregeling.

Gemeente Hilversum en
DSP-Groep
met medewerking van Bureau STAD

kenmerk: S0213663

Hilversum, 26 november 2002

1. Inleiding

De wijk Liebergen wordt een zorgvriendelijke wijk. Hierbij speelt de openbare ruimte een belangrijke rol. De plannen voor de openbare ruimte zullen op een flink aantal punten moeten worden aangepast. Dit geldt ten eerste voor de woonstraten die zijn voorzien van een standaardinrichting. Straten zullen op inrichtingsdetails moeten worden aangepast. Ten tweede zal dit moeten gebeuren door andere of aanvullende ontwerpen voor te stellen voor de nog aan te pakken woonstraten in het monumentale deel en ten slotte door aan de hoofdwegen aanvullende investeringen door te voeren (zie de kaartbijlagen).

In dit bijlage rapport dat hoort bij de notitie "Over de drempel" worden:

- de randvoorwaarden en uitgangspunten geschetst die nodig zijn om de kosten van deze maatregelen ook daadwerkelijk te berekenen;
- de daaruit vloeiende (meer)kosten zijn doorgerekend

De begroting die is opgesteld is een elementenbegroting. Het is gezien het stadium van het ontwerp richtinggevend voor de nadere uitwerking van de verschillende deel-ontwerpen die in de toekomst zullen worden gemaakt (definitief ontwerp). Zo wordt bijvoorbeeld een straatprofiel niet over de hele lengte doorgerekend, maar wordt een aanname op basis van strekkende meters van een gemiddeld profiel gedaan.

Voor de subsidieaanvraag is nadrukkelijk gespecificeerd wat de 'plus' is (meerkosten). Deze 'plus' is gebaseerd op de ontwerpkeuzes en/of aanvullingen van de reeds bestaande ontwerp uitgangspunten. Overigens zal dit *niet altijd* leiden tot meerkosten. Een andere detaillering kan nu immers nog makkelijk worden verwerkt in het definitief ontwerp.

Leeswijzer

Om de zogenaamde 'plussen' te kunnen bepalen wordt allereerst 'de basis' worden beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 'de plussen' beschreven en begroot. Voor de snelle lezer; in hoofdstuk 4 zijn de 'basis'kosten en de meerkosten opgenomen.

2. Basisinspanning Liebergen

2.1 Inleiding

Voor de basisinspanning heeft de gemeente Hilversum een programma voor de komende jaren opgesteld. Er wordt een onderscheid gemaakt naar:

- woonstraten: monumentaal en standaard (2.2) en
- hoofdwegen (2.3).

2.2 Woonstraten: monumentaal en standaard

De gemeente Hilversum hanteert voor de nog te herstraten delen voor de wijk Liebergen verschillende types, namelijk standaard en monumentaal.

Standaardinrichting

De standaard-inrichting van de openbare ruimte van de wijk Liebergen is gelijk aan de standaard-inrichting van de rest van de gemeente Hilversum. Het gaat daarbij vooral om woonstraten met een zogenaamd '30 km regime' en een smalle bakmaat. Deze straatjes liggen in wijken van na de oorlog en zijn architectonisch niet bijzonder waardevol.

De inrichting is simpel, netjes en doelmatig, *zonder* dat het sober genoemd kan worden. Het beeld is klassiek, met een smalle rijbaan van asfalt of gebakken klinkers, aan een of twee zijden langs parkeren

en aan beide zijden stoepen, verhoogd liggend en voorzien van betontegels. De straten zijn standaard voorzien van dubbelzijdige laan beplanting van 2^e of 3^e orde (omvang).

Het langs parkeren wordt op verschillende manieren opgelost:

- parkeren in de goot, op de rijbaan (in asfalt);
- parkeren in een langs parkeervak van zwarte betonklinkers (bij klinkerbestrating en enkelzijdig parkeren of dubbelzijdig zonder bomen).

Voor smalle straten in Hilversum geldt dat er een goot in het midden van het profiel ligt, dit om het onderhoud en beheer te vergemakkelijken.

Bijbehorende maten zijn:

- een stoep is minimaal 4 tegels plus een band breed;
- in zeer kleine bakmaten (tot 8 meter) kan hier van worden afgeweken;
- de rijbaan is minimaal 3 meter breed, zonder 'tegenstroomse fietsers';
- met 'tegenstroomse fietser' minimaal 3,40 meter breed (CROW zegt 3,25);
- de goot in het midden is zo smal mogelijk (maximaal 30 cm);
- tussen parkeervak en rijbaan ligt een verzonken band van 10 cm;
- een parkeerstrook is minimaal 2 meter breed, inclusief eventuele goot.

Bijbehorende detaillering is:

- hoeken worden halfsteens rondgestraat met halve betontegels;
- uitritten zijn herkenbaar in parkeervakken door gebruik van grijze beton klinkers;
- een beperkt aantal afvalbakken en fietsenrekken ('nietjes') wordt opgenomen;
- boomspiegels zijn 90 cm bij 120 cm en gelegen in de parkeerstrook, de bomen zijn voorzien van beschermbeugel h.o.h.

Monumentaal Standaard

De monumentale woonstraten zijn veelal van voor de oorlog en architectonisch interessant. Voor Liebergen geldt dit voor het Dudok-wijkje, dat aangewezen wordt als beschermd stadsgezicht. In alle straten staan bomen. De materialisering en detaillering is bijzonder en subtiel. Bij een herinrichting wordt waar mogelijk het oude materiaal hergebruikt. Parkeren gebeurt op rabatstroken. Dit is een oud Hilversums detail dat een zekere charme bezit.

Bijbehorende maten zijn de volgende:

- een stoep is minimaal 4 tegels plus een band breed;
- in zeer kleine bakmaten (tot 8 meter) kan hier van worden afgeweken;
- de rijbaan is minimaal 3 meter breed, zonder 'tegenstroomse fietsers';
- met 'tegenstroomse fietser' minimaal 3,40 meter breed (CROW zegt 3,25);
- de goot in het midden is zo smal mogelijk (30 cm);
- rabatstroken zijn 1,20 breed exclusief verlaagde band, plus ter plaatse van een rabatstrook is de stoep een extra halve tegel breder.

Detaillering:

- parkeren gebeurt op rabatstroken van gele gebakken klinkers in halfsteens verband;
- uitritten in rabatstrook zijn herkenbaar door een langsgestrate richting;
- straten zijn zowel in keper (twee goten) als in halfsteens verband gelegd;
- stoepbanden zijn van granietkeien (parkeren) of bestaan uit een dubbele laag gele klinkertjes (zonder parkeren);
- hoeken zijn rondgestraat (halve betontegel);
- boomspiegels zijn 90 cm bij 120 cm, met klinkertjes omrand, gelegen in de rabatstrook;
- bomen zijn voorzien van een beschermbeugel. h.o.h. 13 meter;
- er zijn eenduidige erf afscheidingen (hekjes of gemetselde muurtjes).

Beheer en groen zijn standaard.

2.3 Hoofdwegen

De voornemens voor de hoofdwegen in Liebergen zijn verwoord in het document Planning Infrastructuur 2000-2010 (versie 3^e kwartaal 2002) van de gemeente Hilversum.

Minckelersstraat (project 72)

Het deel tussen de Jan van der Heidestraat en de Kamerlingh Onnessweg zal geheel worden heringericht. Hiervoor is € 545.000,- gereserveerd.

Uitgangspunten van deze inrichting zijn:

- parkeervakken van 2,0 m langs de rijbaan;
- de huidige tussenberm wordt verwijderd;
- de bomen aan de zuidzijde worden behouden;
- er moeten bomen aan de noordzijde in het plan worden opgenomen;
- de rijbaan is 6 meter;
- het fietspad is (inclusief schampstrook) 2,40 meter;
- het voetpad achter de bomen is minimaal 1,20 meter;
- er zullen diverse aanpassingen aan het kruispunt van de Jan van der Heijdenstraat plaatsvinden.

Het wegvak tussen de Kamerlingh Onnesweg en de Anthonie Fokkerweg zal worden voorzien van een aanliggend verhoogd fietspad. Hiervoor is € 202.000,- gereserveerd.

Kamerlingh Onnesweg (projecten 89 en 90)

Voor de aanpassing van het kruispunt is een bedrag van € 382.000,- gereserveerd.

Daarnaast zal ook de Kamerlingh Onnesweg worden opgeknapt inclusief de fietsvoorzieningen tussen de Minckelersstraat en de Lorentzweg (€ 357.000) en tussen Liebergerweg en Minckelersstraat (€ 107.000,-).

In totaal is het voornemen om € 1.593.000 in de hoofdwegen van dit gebied te investeren.

3. Een beschrijving van de 'plus'

3.1 Inleiding

In hoofdstuk twee is de basisinspanning voor Liebergen beschreven. In dit hoofdstuk wordt de 'plus' beschreven.

Voordat de 'plus' wordt uitgewerkt worden allereerst een aantal uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de 'plus' beschreven.

1. Het ISV bouwprogramma (zie notitie "Over de drempel") is leidend voor de inrichting van de zorgvriendelijke wijk Liebergen. De woninglocaties van levensloop bestendige en integraal toegankelijke woningen zijn immers bekend (Zie de kaartbijlagen).

2. Levensloop bestendig maar niet zielig.

De kwetsbare gebruiker (ouderen, gehandicapten, kinderen maar ook professionals uit de zorg) zijn uitgangspunt voor de inrichting van een zorgvriendelijke woonomgeving. De wijk moet 'rolvriendelijk' zijn maar ook voor 'gewone' Liebergers een pré zijn.

3. Een optimale begaanbaarheid en toegankelijkheid staat voorop.

Er is in de uitwerking gedetailleerd gekeken wat de belangrijke dagelijkse routes (op dit moment) zijn en welke routes in de toekomst zullen worden gebruikt (zie ook "Over de drempel"). De woonomgeving rond het Woon Zorg Centrum St. Joseph krijgt vanwege de 'spilfunctie' extra aandacht. Hier komt immers alles samen.

4. Vraagsturing en samenwerking met de doelgroep is uitgangspunt (zie wederom hoofdrapport).

5. Informeren en participeren van de doelgroep is uitgangspunt geweest in de planvorming.
 6. Optimale integrale toegankelijkheid, bereikbaarheid attractiviteit en sociale veiligheid zijn eveneens uitgangspunt geweest voor de planvorming.
- Voor de routing (zie punt 2) is de keuze gemaakt om de dag- en avondroutes uit het oogpunt van een optimale sociale veiligheid niet van elkaar te scheiden. Concreet: De belangrijke verkeerswegen: de Kamerlingh Onnesweg, Minckelerstraat, Jan van der Heijdenstraat en de Antony Fokkerweg zijn de primaire routes die 'rol'vriendelijk zullen zijn in de toekomst.
- Daarnaast is vanwege de hoge parkeerdruk in een aantal gevallen gekozen deze druk te 'verleggen' naar de randen. In het profiel was het soms eenvoudig niet mogelijk de integrale toegankelijkheid te waarborgen voor de kwetsbare gebruiker.
7. In deze notitie staat de fysieke planontwikkeling voorop. Toch zijn de sociale en handhavings zaken ook door de gemeente Hilversum geformuleerd (alleen passen deze niet in het kader van deze aanvraag).
 8. De kosten van een normale 'basis'wijk zijn afgezet tegen de meerkosten (zie hoofdstukken 1, 3 en 4 van deze notitie).

Dit hoofdstuk is uitgewerkt rond een aantal centrale vragen:

- Welke aanpassingen in het *standaard profiel* zijn nodig voor een zorgvriendelijke wijk en tot welke meerkosten leidt dit? (3.2);
- Welke aanpassingen van het *monumentaal profiel* zijn nodig voor Liebergen en tot welke meerkosten leidt dit? (3.3);
- Dit zelfde zal onder 3.4 worden beschreven voor de *hoofdwegen*;
- Onder 3.5 worden een aantal *algemene punten* beschreven die de gehele wijk aangaan.

3.2 De 'plus' in het standaard profiel.

In Liebergen zijn een groot aantal straten een aantal jaren geleden reeds aangepakt. Echter een aantal details zijn nog onvoldoende. Deze details zijn 'stuk voor stuk' uitgewerkt in een overzicht van kleine maatregelen en kosten. De lijst met aanpassingen inclusief kosten is opgenomen in bijlage C. Deze lijst beperkt zich tot de obstakels. Maatregelen op het vlak van openbare verlichting zijn uitgewerkt onder het algemene deel (3.5).

Toelichting

De lijst met aanpassingen bevat hoofdzakelijk obstakels die in een 'normale' wijk geen problemen hoeven op te leveren, maar in Liebergen cruciale belemmeringen in routes voor ouderen, minder validen en kinderwagens kunnen zijn.

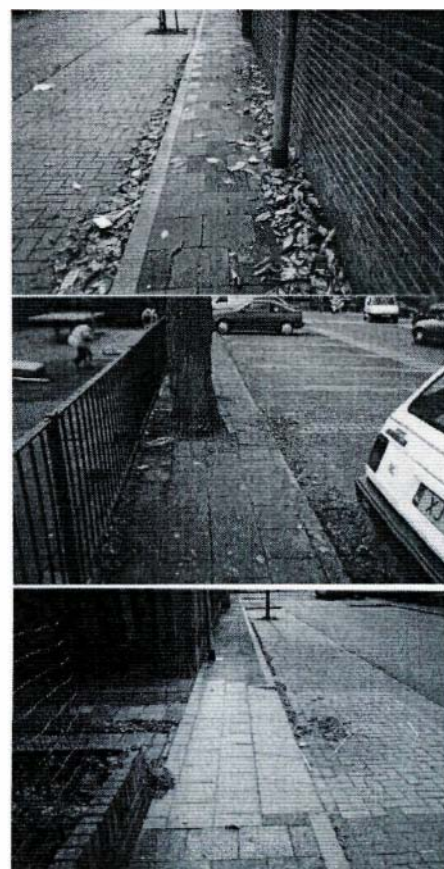
Veel voorkomende situaties zijn:

- boom op trottoir;
- lichtmast in trottoir;
- uitrit in trottoir;
- nuts kast op trottoir;

De foto's illustreren de situaties die in de wijk zijn te vinden.

Voor de aanpassing van straten geldt dat de uiteinden van de trottoirs op een goede wijze aansluiten op de rijbanen, zodat oversteken goed mogelijk is. De knelpunten zijn op de trottoirs zelf geconcentreerd.

Per standaard knelpunt is een raming gemaakt die zijn verkregen uit een wijkshouw. Door het aantal knelpunten te vermenigvuldigen met de kostenraming per standsituatie is een globale raming te maken. De totale geraamde kosten van de aanpassingen worden geschat op € 41.846,- inclusief BTW (Bijlage C).

3.3 De 'plus' van het monumentaal profiel

De profielen in het monumentale deel van de wijk zijn veelal smal. De parkeerdruk ligt hoog. Wanneer men één van de gebruikers van de openbare ruimte wil bevoordelen leidt dit in veel gevallen tot een verzwakking van de positie van de andere gebruiker. Dit vraagt om ontwerpkeuzes. In dit geval ligt het spanningsveld tussen voldoende parkeren en goede routes voor voetgangers.

Voor een goede route voor voetgangers stellen we een 'verschuiving' van het profiel voor. Namelijk door aan één zijde te kiezen voor een minimale breedte van 1,60 meter tot minimaal 1,30 meter en aan de andere zijde het trottoir terug te brengen tot minimaal 60 cm (a-symmetrisch profiel). Het tweerichting verkeer wordt in ieder geval gehandhaafd. Daarmee blijft de rijbaan minimaal 4,50 meter. (CROW). De gemeente Hilversum heeft als uitgangspunt 3,40 meter.

De vraag is in hoeverre deze aanpassing tot hogere kosten leidt. Aangezien ook de riolering wordt vervangen, zijn er geen meerkosten gemoeid met de verplaatsing van kolken. Wel zal mogelijkerwijs met kabels en leidingen rekening moeten worden gehouden.

Voor de kostenraming van de 'plus' is uiteindelijk rekening gehouden met 3 factoren, namelijk:

1. het verbreden (en versmallen) van het trottoir,
2. extra zorg voor boomspiegels en
3. de upgrading van de openbare verlichting.

De kosten van deze aanpassingen staan in het onderstaand overzicht.

Kostenoverzicht 'plus' monumentaal verbreden trottoir

<i>ten koste rijweg of parkeren</i>				
levering tegels	0,30	m ²	9,67	2,90
afvoeren overig mat	0,30	m ²	2,33	0,70
stort kosten	0,05	ton	6,35	0,32
lev. en verw. zand	0,03	m ³	11,00	0,33
			per m ¹	4,25
<i>ten koste van ander trottoir</i>				
extra grondwerk			per m ¹	0,33
				4,58
			32,0%	6,05
<i>totaal extra kosten per m1 profiel</i>			19%	7,20
boomspiegel verzorging				
worteldoek t.b.v. k&l				27,20
aanbrengen beluchting per boom				90,00
				117,20
			32,0%	154,70
<i>totaal extra kosten per boomspiegel</i>			19%	184,09
upgrading verlichting				
vervanging armatuur				545,00
			32,0%	719,40
<i>totaal extra kosten per lichtmast</i>			19%	856,09

NB de 32% in de tabel zijn staartkosten en onvoorziene kosten

Gevolg is wel dat het aantal parkeerplaatsen afneemt. Daar waar het profiel smaller is dan 10 meter is immers niet tweezijdig parkeren mogelijk. Verder zullen er, voor het voorkomen dat er obstakels komen, ook minder parkeerplekken zijn. Daarom wordt deze oplossing niet voor het gehele gebied

gekozen. Het a-symmetrisch profiel wordt als optie voorgesteld voor de routes in het monumentaal gebied, namelijk voor de:

- Duivenstraat
- Marconistraat
- Van 't Hoffstraat
- Simon Hoogewerffstraat

Een bijzonder geval is overigens de Daltonstraat. Ook dit standaard profiel zal zo worden aangelegd dat er aan één zijde een maximaal voetpad aanwezig is.

In totaal wordt de lengte van dit profiel geraamd op 1000 m. Binnen de totale wijk wordt vooralsnog uitgegaan van 200 bomen en 200 lichtmasten. De totale extra kosten van deze drie ingrepen komen op € 215.236,-.

Kostenoverzicht

	st./m1		
verbreden trottoir	1000	7,20	7.200
verzorging boomspiegel	200	184,09	36.818
upgrading verlichting	200	856,09	171.218
totaal			215.236

3.4 De 'plus' van de hoofdwegen

ander profiel

Wij stellen voor om het gebied van de Minckelersstraat tussen Anthonie Fokkerweg en Kamerlingh Onnesweg zoveel mogelijk in te richten als een bijzondere functie. Dat wil zeggen dat er aan de zijde van het zorgcomplex een aparte laad en losstrook over een lengte van zo'n 120 m. wordt gerealiseerd. Verder komen er 2 verhoogde oversteekplaatsen met een breedte van 2,50 meter. Er is in dit gebied eveneens extra aandacht voor verlichting en ook zullen er enkele overdekte wachtplekken worden gemaakt.

Om een berekening te kunnen maken is de volgende redenering gevolgd. Uitgangspunt is het voornemen van de gemeente om in ieder geval een verhoogd aanliggend fietspad te maken. Over een lengte van circa 300 meter zal de noordzijde van de Minckelersstraat Oost een geheel nieuw profiel krijgen. De breedte van deze nieuwe inrichting wordt op 12 meter gesteld. Uitgaande van een investeringsniveau van € 130,- per m1 zal de totale investering op € 468.000,- komen. Hierbij moet de reeds voorgenomen investering van het aanliggend fietspad in mindering worden gebracht. Wat rest is een plusinvestering van € 268.000,-

Verder zullen 2 oversteekplaatsen worden aangelegd.

Oversteekplaatsen

asfalt STAB lev en aanbrengen dik 0 tot 12 cm	50	m²	€	25,00	1.250,00
verkeersmeubilair					2.000,00
				2 x	
aanneemsom 2 drempels			€		6.500,00
staartkosten en onvoorzien			32%	€	2.080,00
Totaal voor twee drempels			19%		€ 10.210,20

De overdekte wachtplaatsen worden geraamd op € 20.000,-.

De totale kosten van de bovengenoemde zaken worden begroot op € 298.210,20.

Bij de herinrichting van de Minckelersstraat tussen Anthony Fokkerweg en de Jan van der Heijdenstraat zal een voetgangersprofiel van 1,20 achter de bomen voldoende zijn. Echter om voldoende ruimte voor passeren te scheppen zal aan de noordzijde van de straat gekozen moet worden

voor een trottoirbreedte van 3,20 waar de bomen in geplaatst worden. Mogelijkerwijs kan hierdoor aan een zijde van de straat het langsparkeren gedeeltelijk komen te vervallen. Dit geldt in ieder geval voor de het gedeelte van de Kamerlingh Onnesweg ter hoogte van het toekomstig zorgcomplex St. Joseph. Ook hier moet aan de oostzijde van de Kamerlingh Onnesweg worden gestreefd naar een trottoirbreedte van 3,20 m. met bomen.

Het aanbrengen van tikstroken bij kruisingen (voor visueel gehandicapten) en aanvraag tikkers bij VRT's zal niet leiden tot meerkosten.

Bij gebrek aan een duidelijke vergelijking tussen huidige en verwachte situatie is hiervoor een stelpost van € 50.000,- opgenomen. Voor eventuele oversteekplaatsen wordt een stelposten opgenomen van € 40.000,-. Het totaal komt dan op € 90.000,-.

Langs de Jan van der Heijdenstraat zal het voetpad aan de oostzijde over de gehele lengte verbreed moeten worden met 1,20 m. tot 2,40 m. Dit gaat ten kosten van het groen. De extra kosten hiervan worden geraamd op € 100 per m1. Totale kosten zijn hiermee geraamd op € 30.000,-.

ander materiaal en constructie

Het toepassen van speciale materialen ter voorkoming van onkruid en dergelijke wordt niet geadviseerd. Wel dient extra aandacht te zijn voor dubbelzijdige verlichting langs een zijde van de hoofdroutes. Met deze armaturen worden zowel voetpad als rijbaan direct aangelicht. Uitgaande van 100 masten over een lengte van circa 2000 meter zal een extra investering nodig zijn van circa € 120.000,-.

3.5 Enkele algemene punten

Algemene punten die voor de gehele wijk gelden is de openbare verlichting (onvoldoende) en het aantal rustplaatsen voor ouderen en gehandicapten op de (en nabij de) hoofdroutes die zij gebruiken. Het aantal banken dat bijgeplaatst moet worden wordt geraamd op 30 stuks. Hiervoor is een post geraamd van € 470,- per bank; totaal € 14.100,-. Aanvullende maatregelen zoals prullenbakken, fietsrekken en dergelijke worden geraamd op totaal € 10.000,-. Totaal: € 24.100,-.

Ook de opwaardering van zo'n 1000 m2 gazon tot hoogwaardig sierplantsoen is opgenomen. Hiervoor wordt een post geraamd van € 23,50 per m2 gazon opgenomen; totaal € 23.500,-. Daarnaast worden een aantal attractieve inrichtingselementen opgenomen (o.a. voor geurroute voor visueel gehandicapten). Deze worden begroot op van € 30.000,-. Het totaal komt daarbij op € 53.500,-.

De speelvoorzieningen zullen niet leiden tot meerkosten.

In de groenstrook aan de randen van de wijk zal een parkeervoorziening worden gesitueerd voor 40 personenwagens op half verharding (open betonstenen met groen). Deze kosten worden begroot op € 50.000,-(stelpost).

Naast de aanpassing van de openbare verlichting in het monumentale deel en langs de hoofdroute wordt € 100.000,- gereserveerd voor aanpassing van de openbare verlichting in de overige gebieden.

De kosten die gemoeid zijn met de aanleg van het glasvezelnet zijn in fase 1 in totaal € 160.000,-. Gecombineerd met rioleringswerkzaamheden worden 800 woningen voor € 200,- per woning van glasvezel voorzien.

Een stelpost van € 200.000,- is opgenomen ten behoeve van het aanpakken van de knelpunten op de hoofdroutes die net buiten de wijk liggen. In een schouw zijn deze punten geïnventariseerd.

Tot slot is aanvullende aandacht nodig voor het ontwerp van en toezicht tijdens de uitvoering. Veel valt of staat met de detaillering van ontwerp en uitvoering. Niet alleen het belang van het zorgvuldig verdichten van fundering, maar ook de afwerking van boomspiegels, het plaatsen van meubilair en

dergelijk is van groot belang voor de totale kwaliteit van de openbare ruimte. Hiervoor is een budget geraamd van 3% over het totale projectbudget van het basisniveau. Dat projectbudget bedraagt € 8.301.985. Het extra zorgbudget is in dit geval € 249.060,-.

4. Totale extra meerkosten zorgvriendelijke wijk Liebergen

De kosten die gemeente Hilversum heeft begroot voor 'de basis' zijn begroot op € 8.301.985,-.

Begrotingsoverzicht 'basisniveau' aanpak woonomgeving Liebergen.

Verharding	€ 7.780.130
Groen	€ 141.225
Speelvoorzieningen	€ 380.630
Totaal	€ 8.301.985

De totale meerkosten zijn begroot op € 1.631.952 volgens de specificatie in onderstaande tabel opgenomen. Dit totaal bedrag is nog exclusief herkenningpunten in de route in de vorm van kunstwerken of licht.

Begrotingsoverzicht 'plusniveau' aanpak woonomgeving Liebergen

Aanpassen standaard profiel	€ 41.846	
Aanpassen monumentaal profiel	€ 215.236	
Extra Minckelersstraat-Oost	€ 298.210	
Kamerlingh Onnesweg	€ 90.000	(stelpost)
Verbreiding voetpad Jan van der Heijdenstraat	€ 30.000	
Verlichting langs hoofdroutes	€ 120.000	
Extra straatmeubilair	€ 24.100	
Opwaarderen groen + routingelemeneten	€ 53.500	
Parkeerplaatsen aan de rand	€ 50.000	(stelpost)
Opwaarderen openbare verlichting overige straten	€ 100.000	
Glasvezelnet (FttH 1 ^{ste} fase)	€ 160.000	
Aanhechting in omgeving	€ 200.000	(stelpost)
Kwaliteitszorg	€ 249.060	
Totaal	€ 1.631.952	

Overigens moet worden opgemerkt dat het realistisch is om alle kostenposten met 10% te vermeerderen in verband met "onvoorzien". In dat geval komen de totale kosten van het plusniveau op € 1.795.147,-.

NB alle bedragen zijn inclusief 19% BTW.

5. Bijlagen :

Kaartbijlage Ligging Hoofdwegen en Woonstraten standaard en monumentaal.
 Kaartbijlage Ontwerpvisie Openbare Ruimte (basisniveau)
 Kaartbijlage Herstructureringsplannen Liebergen
 Kaartbijlage Rolroutes en aangepaste woningen
 Overzicht "plus"maatregelen in woonstraten met een standaardprofiel

De maatregelen en meerkosten van de openbare ruimte in de zorgvriendelijke wijk Liebergen
in Hilversum
- Bijlage rapport –

Gemeente Hilversum
DSP-Groep
met medewerking van Bureau STAD

Hilversum 25 november 2002

1. Inleiding

De wijk Liebergen wordt een zorgvriendelijke wijk. Hierbij speelt de openbare ruimte een belangrijke rol. De plannen voor de openbare ruimte zullen op een flink aantal punten moeten worden aangepast.

Dit geldt ten eerste door het onlangs nieuw ingerichte deel. Straten zullen op inrichtingdetails moeten worden aangepast. Ten tweede zal dit moeten gebeuren door andere of aanvullende ontwerpen voor te stellen voor de nog aan te pakken woonstraten en ten slotte door voor de hoofdwegen enkele aanvullende investeringen door te voeren (voor kaartjes Liebergen zie bijlage A).

In dit bijlage rapport dat hoort bij de notitie "Over de drempel" worden:

- de randvoorwaarden en uitgangspunten geschetst die nodig zijn om de kosten van deze maatregelen ook daadwerkelijk te berekenen;
- de daaruit vloeiende (meer)kosten zijn doorgerekend

De begroting die is opgesteld is een elementenbegroting. Het is gezien het stadium van het ontwerp richtinggevend voor de nadere uitwerking van de verschillende deel-ontwerpen die in de toekomst zullen worden gemaakt (definitief ontwerp). Zo wordt bijvoorbeeld een straatprofiel niet over de hele lengte doorgerekend, maar wordt een aanname op basis van strekkende meters van een gemiddeld profiel gedaan.

Voor de subsidieaanvraag is nadrukkelijk gespecificeerd wat de 'plus' is (meerkosten). Deze 'plus' is gebaseerd op de ontwerpkeuzes en/of aanvullingen van de reeds bestaande ontwerp uitgangspunten. Overigens zal dit *niet altijd* leiden tot meerkosten. Een andere detaillering kan nu immers nog makkelijk worden verwerkt in het definitief ontwerp.

Leeswijzer

Om de zogenaamde 'plussen' te kunnen bepalen zal allereerst 'de basis' worden beschreven (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 worden 'de plussen' beschreven en begroot.

Voor de snelle lezer; in hoofdstuk 4 zijn de 'basis'kosten en de meerkosten opgenomen.

2. Basisinspanning Liebergen

2.1 Inleiding

Voor de basisinspanning heeft de gemeente Hilversum een programma voor de komende jaren opgesteld. Er wordt een onderscheid gemaakt naar:

- woonstraten: monumentaal en standaard (2.1) en
- hoofdwegen (2.2).

2.2 Woonstraten: monumentaal en standaard

De gemeente Hilversum hanteert voor de nog te herstraten delen voor de wijk Liebergen verschillende types, namelijk standaard en monumentaal.

Standaardinrichting

De standaard-inrichting van de openbare ruimte van de wijk Liebergen is gelijk aan de standaard-inrichting van de rest van de gemeente Hilversum. Het gaat daarbij vooral om woonstraten met een zogenaamd '30 km regime' en een smalle bakmaat. Deze straatjes liggen in wijken van na de oorlog en zijn architectonisch niet bijzonder waardevol.

De inrichting is simpel, netjes en doelmatig, *zonder* dat het sober genoemd kan worden. Het beeld is klassiek, met een smalle rijbaan van asfalt of gebakken klinkers, aan een of twee zijden langs parkeren en aan beide zijden stoepen, verhoogd liggend en voorzien van betontegels. De straten zijn standaard voorzien van dubbelzijdige laan beplanting van 2^e of 3^e orde (omvang).

Het langs parkeren wordt op verschillende manieren opgelost:

- parkeren in de goot, op de rijbaan (in asfalt);
- parkeren in een langs parkeervak van zwarte betonklinkers (bij klinkerbestrating en enkelzijdig parkeren of dubbelzijdig zonder bomen).

Voor smalle straten in Hilversum geldt dat er een goot in het midden van het profiel ligt, dit om het onderhoud en beheer te vergemakkelijken.

Bijbehorende maten zijn:

- een stoep is minimaal 4 tegels plus een band breed;
- in zeer kleine bakmaten (tot 8 meter) kan hier van worden afgeweken;
- de rijbaan is minimaal 3 meter breed, zonder 'tegenstroomse fietsers';
- met 'tegenstroomse fietser' minimaal 3,40 meter breed (CROW zegt 3,25);
- de goot in het midden is zo smal mogelijk (maximaal 30 cm);
- tussen parkeervak en rijbaan ligt een verzonken band van 10 cm;
- een parkeerstrook is minimaal 2 meter breed, inclusief eventuele goot.

Bijbehorende detaillering is:

- hoeken worden halfsteens rondgestraat met halve betontegels;
- uitritten zijn herkenbaar in parkeervakken door gebruik van grijze beton klinkers;
- een beperkt aantal afvalbakken en fietsenrekken ('nietjes') wordt opgenomen;
- boomspiegels zijn 90 cm bij 120 cm en gelegen in de parkeerstrook, de bomen zijn voorzien van beschermbeugel h.o.h.

Monumentaal Standaard

De monumentale woonstraten zijn veelal van voor de oorlog en architectonisch interessant. Voor Liebergen geldt dit voor het Dudok-wijkje.

In alle straten staan bomen. De materialisering en detaillering is bijzonder en subtiel. Bij een herinrichting wordt waar mogelijk het oude materiaal hergebruikt. Parkeren gebeurt op rabatstroken. Dit een oud Hilversums detail dat een zekere charme bezit.

Bijbehorende maten zijn de volgende:

- een stoep is minimaal 4 tegels plus een band breed;
- in zeer kleine bakmaten (tot 8 meter) kan hier van worden afgeweken;
- de rijbaan is minimaal 3 meter breed, zonder 'tegenstroomse fietsers';
- met 'tegenstroomse fietser' minimaal 3,40 meter breed (CROW zegt 3,25);
- de goot in het midden is zo smal mogelijk (30 cm);
- rabatstroken zijn 1,20 breed exclusief verlaagde band, plus ter plaatse van een rabatstrook is de stoep een extra halve tegel breder.

Detaillering:

- parkeren gebeurt op rabatstroken van gele gebakken klinkers in halfsteens verband;
- uitritten in rabatstrook zijn herkenbaar door een langsgestrate richting;
- straten zijn zowel in keper (twee goten) als in halfsteens verband gelegd;
- stoepbanden zijn van granietkeien (parkeren) of bestaan uit een dubbele laag gele klinkertjes (zonder parkeren);
- hoeken zijn rondgestraat (halve betontegel);
- boomspiegels zijn 90 cm bij 120 cm, met klinkertjes omrand, gelegen in de rabatstrook;
- bomen zijn voorzien van een beschermbeugel. h.o.h. 13 meter;
- er zijn eenduidige erf afscheidingen (hekjes of gemetselde muurtjes).

Beheer en groen zijn standaard.

2.3 Hoofdwegen

De voornemens voor de hoofdwegen in Liebergen zijn verwoord in het document Planning Infrastructuur 2000-2010 (versie 3^e kwartaal 2002) van de gemeente Hilversum.

Minckelersstraat (project 72)

Het deel tussen de Jan van der Heidestraat en de Kamerlingh Onnessweg zal geheel worden heringericht. Hiervoor is € 545.000,- gereserveerd.

Uitgangspunten van deze inrichting zijn:

- parkeervakken van 2,0 m langs de rijbaan;
- de huidige tussenberm wordt verwijderd;
- de bomen aan de zuidzijde worden behouden;
- er moeten bomen aan de noordzijde in het plan worden opgenomen;
- de rijbaan is 6 meter;
- het fietspad is (inclusief schampstrook) 2,40 meter;
- het voetpad achter de bomen is minimaal 1,20 meter;
- er zullen diverse aanpassingen aan het kruispunt van de Jan van der Heijdenstraat plaatsvinden.

Het wegvak tussen de Kamerlingh Onnesweg en de Anthonie Fokkerweg zal worden voorzien van een aanliggend verhoogd fietspad. Hiervoor is € 202.000,- gereserveerd.

Kamerlingh Onnesweg (projecten 89 en 90)

Voor de aanpassing van het kruispunt is een bedrag van € 382.000,- gereserveerd.

Daarnaast zal ook de Kamerlingh Onnesweg worden opgeknapt inclusief de fietsvoorzieningen tussen de Minckelersstraat en de Lorentzweg (€ 357.000) en tussen Liebergerweg en Minckelersstraat (€ 107.000,-).

In totaal is het voornemen om € 1.593.000 in de hoofdwegen van dit gebied te investeren.

3. Een beschrijving van de 'plus'

3.1 Inleiding

In hoofdstuk twee is de basisinspanning voor Liebergen beschreven. In dit hoofdstuk wordt de 'plus' beschreven.

Voordat de 'plus' wordt uitgewerkt worden allereerst een aantal uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de 'plus' beschreven.

1. Het ISV bouwprogramma (zie notitie "Over de drempel") is leidend voor de inrichting van de zorgvriendelijke wijk Liebergen. De woninglocaties van levensloop bestendige en integraal toegankelijke woningen zijn immers bekend. Zie kaartje Bijlage B;

2. Levensloop bestendig maar niet zielig.

De kwetsbare gebruiker (ouderen, gehandicapten, kinderen maar ook professionals uit de zorg) zijn uitgangspunt voor de inrichting van een zorgvriendelijke woonomgeving. De wijk moet 'rol'vriendelijk zijn maar ook voor 'gewone' Liebergers een pré zijn;

3. Een optimale begaanbaarheid en toegankelijkheid staat voorop.

Er is in de uitwerking gedetailleerd gekeken wat de belangrijke dagelijkse routes (op dit moment) zijn en welke routes in de toekomst zullen worden gebruikt (zie ook "Over de drempel"). De woonomgeving rond het Woon Zorg Centrum St. Joseph krijgt vanwege de 'spilfunctie' extra aandacht. Hier komt immers alles samen;

4. Vraagsturing en samenwerking met de doelgroep is uitgangspunt (zie wederom hoofdrapport);

5. Informeren en participeren van de doelgroep is uitgangspunt geweest in de planvorming;

6. Optimale integrale toegankelijkheid, bereikbaarheid attractiviteit en sociale veiligheid zijn eveneens uitgangspunt geweest voor de planvorming.

Voor de routing (zie punt 2) is de keuze gemaakt om de dag- en avondroutes uit het oogpunt van een optimale sociale veiligheid niet van elkaar te scheiden. Concreet: De belangrijke verkeerswegen: de Kamerlingh Onnesweg, Minckelerstraat, Jan van der Heijdenstraat en de Antony Fokkerweg zijn de primaire routes die 'rol'vriendelijk zullen zijn in de toekomst. Daarnaast is vanwege de hoge parkeerdruk in een aantal gevallen gekozen deze druk te 'verleggen' naar de randen. In het profiel was het soms eenvoudig niet mogelijk de integrale toegankelijkheid te waarborgen voor de kwetsbare gebruiker;

7. In deze notitie staat de fysieke planontwikkeling voorop. Toch zijn de sociale en handhavings zaken ook door de gemeente Hilversum geformuleerd (alleen passen deze niet in het kader van deze aanvraag);

8. De kosten van een normale 'basis'wijk zijn afgezet tegen de meerkosten (zie hoofdstukken 1, 3 en 4 van deze notitie).

Dit hoofdstuk is uitgewerkt rond een aantal centrale vragen:

- Welke aanpassingen in het *standaard profiel* zijn nodig voor een zorgvriendelijke wijk en tot welke meerkosten leidt dit? (3.2);
- Welke aanpassingen van het *monumentaal profiel* zijn nodig voor Liebergen en tot welke meerkosten leidt dit? (3.3);
- Dit zelfde zal onder 3.4 worden beschreven voor de *hoofdwegen*;
- Onder 3.5 worden een aantal *algemene punten* beschreven die de gehele wijk aangaan.

3.2 De 'plus' in het standaard profiel

In Liebergen zijn een groot aantal straten een aantal jaren geleden reeds aangepakt. Echter een aantal details zijn nog onvoldoende. Deze details zijn 'stuk voor stuk' uitgewerkt in een overzicht van kleine maatregelen en kosten. De lijst met aanpassingen inclusief kosten is opgenomen in bijlage C. Deze lijst beperkt zich tot de obstakels. Maatregelen op het vlak van openbare verlichting zijn uitgewerkt onder het algemene deel (3.5).

Toelichting

De lijst met aanpassingen bevat hoofdzakelijk obstakels die in een 'normale' wijk geen problemen hoeven op te leveren, maar in Liebergen cruciale belemmeringen in routes voor ouderen, minder validen en kinderwagens kunnen zijn.

Veel voorkomende situaties zijn:

- boom op trottoir;
- lichtmast in trottoir;
- uitrit in trottoir;
- nuts kast op trottoir;

De foto's illustreren de situaties die in de wijk zijn te vinden.

Voor de aanpassing van straten geldt dat de uiteinden van de trottoirs op een goede wijze aansluiten op de rijbanen, zodat oversteken goed mogelijk is. De knelpunten zijn op de trottoirs zelf geconcentreerd.

Per standaard knelpunt is een raming gemaakt die zijn verkregen uit een wijschouw. Door het aantal knelpunten te vermenigvuldigen met de kostenraming per standsituatie is een globale raming te maken. De totale geraamde kosten van de aanpassingen worden geschat op € 41.846,- inclusief BTW (Bijlage C).

3.3 De 'plus' van het monumentaal profiel

De profielen in het monumentale deel van de wijk zijn veelal smal. De parkeerdruk ligt hoog. Wanneer men één van de gebruikers van de openbare ruimte wil bevoordelen leidt dit in veel gevallen tot een verzwakking van de positie van de andere gebruiker. Dit vraagt om ontwerpkeuzes. In dit geval ligt het spanningsveld tussen voldoende parkeren en goede routes voor voetgangers.

Voor een goede route voor voetgangers stellen we een 'verschuiving' van het profiel voor. Namelijk door aan één zijde te kiezen voor een minimale breedte van 1,60 meter tot minimaal 1,30 meter en aan de andere zijde het trottoir terug te brengen tot minimaal 60 cm (asymmetrisch profiel). Het tweerichting verkeer wordt in ieder geval gehandhaafd. Daarmee

blijft de rijbaan minimaal 4,50 meter. (CROW). De gemeente Hilversum heeft als uitgangspunt 3,40 meter.

De vraag is in hoeverre deze aanpassing tot hogere kosten leidt. Aangezien ook de riolering wordt vervangen, zijn er geen meerkosten gemoeid met de verplaatsing van kolken. Wel zal mogelijkserwijs met kabels en leidingen rekening moeten worden gehouden.

Voor de kostenraming van de 'plus' is uiteindelijk rekening gehouden met 3 factoren, namelijk:

1. het verbreden (en versmallen) van het trottoir,
2. extra zorg voor boomspiegels en
3. de upgradering van de openbare verlichting.

De kosten van deze aanpassingen staan in het onderstaand overzicht.

Kostenoverzicht 'plus' monumentaal

verbreden trottoir				
<i>ten koste rijweg of parkeren</i>				
levering tegels	0,30	m ²	9,67	2,90
afvoeren overig mat	0,30	m ²	2,33	0,70
stort kosten	0,05	ton	6,35	0,32
lev. en verw. zand	0,03	m ³	11,00	0,33
			per m ¹	4,25
<i>ten koste van ander trottoir</i>				
extra grondwerk			per m ¹	0,33
				4,58
			32,0%	6,05
<i>totaal extra kosten per m1 profiel</i>				
			19%	7,20
boomspiegel verzorging				
worteldoek t.b.v. k&l				27,20
aanbrengen beluchting per boom				90,00
				117,20
			32,0%	154,70
<i>totaal extra kosten per boomspiegel</i>				
			19%	184,09
upgradering verlichting				
vervanging armatuur				545,00
			32,0%	719,40
<i>totaal extra kosten per lichtmast</i>				
			19%	856,09

NB de 32% in de tabel zijn staart- en onvoorziene kosten

Gevolg is wel dat het aantal parkeerplaatsen afneemt. Daar waar het profiel smaller is dan 10 meter is immers niet tweezijdig parkeren mogelijk. Verder zullen er, voor het voorkomen dat er obstakels komen, ook minder parkeerplekken zijn. Daarom wordt deze oplossing niet voor het gehele gebied gekozen. Het a-symetrisch profiel wordt als optie voorgesteld voor de routes in het monumentaal gebied, namelijk voor de:

- Duivenstraat
- Marconistraat
- Van 't Hoffstraat
- Simon Hoogewerffstraat

Een bijzonder geval is overigens de Daltonstraat. Ook dit standaard profiel zal zo worden aangelegd dat er aan één zijde een maximaal voetpad aanwezig is.

In totaal wordt de lengte van dit profiel geraamd op 1000 m. Binnen de totale wijk wordt vooralsnog uitgegaan van 200 bomen en 200 lichtmasten. De totale extra kosten van deze drie ingrepen komen op € 216.130,-.

Kostenoverzicht

	st./m1		
verbreden trottoir	1000	7,20	7.200
verzorging boomspiegel	200	184,09	36.818
upgrading verlichting	200	856,09	171.218
totaal			215.236

3.3 De 'plus' van de hoofdwegen

ander profiel

Wij stellen voor om het gebied van de Minckelersstraat tussen Anthonie Fokkerweg en Kamerlingh Onnesweg zoveel mogelijk in te richten als een bijzondere functie. Dat wil zeggen dat er aan de zijde van het zorgcomplex een aparte laad en losstrook over een lengte van zo'n 120 m. wordt gerealiseerd. Verder komen er 2 verhoogde oversteekplaatsen met een breedte van 2,50 meter. Er is in dit gebied eveneens extra aandacht voor verlichting en ook zullen er enkele overdekte wachtplekken worden gemaakt.

Om een berekening te kunnen maken is de volgende redenering gevolgd. Uitgangspunt is het voornemen van de gemeente om in ieder geval een verhoogd aanliggend fietspad te maken. Over een lengte van circa 300 meter zal de noordzijde van de Minckelersstraat Oost een geheel nieuw profiel krijgen. De breedte van deze nieuwe inrichting wordt op 12 meter gesteld. Uitgaande van een investeringsniveau van € 130,- per m1 zal de totale investering op € 468.000,- komen. Hierbij moet de reeds voorgenomen investering van het aanliggend fietspad in mindering worden gebracht. Wat rest is een plusinvestering van € 268.000,-

Verder zullen 2 oversteekplaatsen worden aangelegd.

Oversteekplaatsen					
asfalt STAB lev en aanbrengen dik					
0 tot 12 cm	50	m²	€	25,00	1.250,00
verkeersmeubilair					2.000,00
				2 x	
aanneemsom 2 drempels				€	6.500,00
staartkosten en onvoorzien				32% €	2.080,00
Totaal voor twee drempels				19%	€ 10.210,20

De overdekte wachtplaatsen worden geraamd op € 20.000,-.

De totale kosten van de bovengenoemde zaken worden begroot op € 298.210,20.

Bij de herinrichting van de Minckelersstraat tussen Anthonie Fokkerweg en de Jan van der Heijdestraat zal een voetgangersprofiel van 1,20 achter de bomen voldoende zijn. Echter om voldoende ruimte voor passeren te scheppen zal aan de noordzijde van de straat gekozen moet worden voor een trottoirbreedte van 3,20 waar de bomen in geplaatst worden. Mogelijkerwijs

kan hierdoor aan een zijde van de straat het langsparkeren gedeeltelijk komen te vervallen. Dit geldt in ieder geval voor de het gedeelte van de Kamerlingh Onnesweg ter hoogte van het toekomstig zorgcomplex St. Joseph. Ook hier moet aan de oostzijde van de Kamerlingh Onnesweg worden gestreefd naar een trottoirbreedte van 3,20 m. met bomen.

Het aanbrengen van tikstroken bij kruisingen (voor visueel gehandicapten) en aanvraag tikkers bij VRI's zal niet leiden tot meerkosten.

Bij gebrek aan een duidelijke vergelijking tussen huidige en verwachte situatie is hiervoor een stelpost van € 50.000,- opgenomen. Voor eventuele oversteekplaatsen wordt een stelposten opgenomen van € 40.000,-. Het totaal komt dan op € 90.000,-.

Langs de Jan van der Heijdestraat zal het voetpad aan de oostzijde over de gehele lengte verbreed moeten worden met 1,20 m. tot 2,40 m. Dit gaat ten kosten van het groen. De extra kosten hiervan worden geraamd op € 100 per m¹. Totale kosten zijn hiermee geraamd op € 30.000,-.

ander materiaal en constructie

Het toepassen van speciale materialen ter voorkoming van onkruid en dergelijke wordt niet geadviseerd. Wel dient extra aandacht te zijn voor dubbelzijdige verlichting langs een zijde van de hoofdroutes. Met deze armaturen worden zowel voetpad als rijbaan direct aangelicht. Uitgaande van 100 masten over een lengte van circa 2000 meter zal een extra investering nodig zijn van ca. € 120.000,-.

3.5 Enkele algemene punten

Algemene punten die voor de gehele wijk gelden is de openbare verlichting (onvoldoende) en het aantal rustplaatsen voor ouderen en gehandicapten op de (en nabij de) hoofdroutes die zij gebruiken. Het aantal banken dat bijgeplaatst moet worden wordt geraamd op 30 stuks. Hiervoor is een post geraamd van € 470,- per bank; totaal € 14.100,-. Aanvullende maatregelen zoals prullenbakken, fietsrekken en dergelijke worden geraamd op totaal € 10.000,-. Totaal: € 24.100,-.

Ook de opwaardering van zo'n 1000 m² gazon tot hoogwaardig sierplantsoen is opgenomen. Hiervoor wordt een post geraamd van € 23,50 per m² gazon opgenomen; totaal € 23.500,-. Daarnaast worden een aantal attractieve inrichtingselementen opgenomen (o.a. voor geurroute voor visueel gehandicapten). Deze worden begroot op van € 30.000,-. Het totaal komt daarbij op € 53.500,-.

De speelvoorzieningen zullen niet leiden tot meerkosten.

In de groenstrook aan de randen van de wijk zal een parkeervoorziening worden gesitueerd voor 40 personenwagens op half verharding (open betonstenen met groen). Deze kosten worden begroot op € 50.000,-(stelpost).

Naast de aanpassing van de openbare verlichting in het monumentale deel en langs de hoofdroute wordt € 100.000,- gereserveerd voor aanpassing van de openbare verlichting in de overige gebieden.

De kosten die gemoeid zijn met de aanleg van het glasvezelnet zijn in fase 1 in totaal € 160.000,- . Gecombineerd met rioleringswerkzaamheden worden 800 woningen voor € 200,- per woning van glasvezel voorzien.

Een stelpost van € 200.000,- is opgenomen ten behoeve van het aanpakken van de knelpunten op de hoofdroutes die net buiten de wijk liggen. In een schouw zijn deze punten geïnterpreteerd.

Tot slot is aanvullende aandacht nodig voor het ontwerp van en toezicht tijdens de uitvoering. Veel valt of staat met de detaillering van ontwerp en uitvoering. Niet alleen het belang van het zorgvuldig verdichten van fundering, maar ook de afwerking van boomspiegels, het plaatsen van meubilair en dergelijk is van groot belang voor de totale kwaliteit van de openbare ruimte. Hiervoor is een budget geraamd van 3% over het totale projectbudget van het basisniveau. Dat projectbudget bedraagt € 8.301.985,-. Het extra zorgbudget is in dit geval € 249.060,-.

4. Totale extra meerkosten zorgvriendelijke wijk Liebergen

De kosten die gemeente Hilversum heeft begroot voor 'de basis' zijn begroot op € 8.301.985,-.

Begrotingsoverzicht 'basisniveau' aanpak woonomgeving Liebergen.

Verharding	€ 7.780.130,-.
Groen	€ 141.225,-.
Speelvoorz.	€ 380.630,-.
Totaal	€ 8.301.985,-.

De totale meerkosten zijn in onderstaande tabel opgenomen. Dit totaal bedrag is nog exclusief herkenningpunten in de route in de vorm van kunstwerken of licht.

Begrotingsoverzicht 'plusniveau' aanpak woonomgeving Liebergen

Aanpassen standaard profiel	€ 41.846,-.
Aanpassen monumentaal profiel	€ 215.236,-.
Extra Minckelersstraat-Oost	€ 298.210,-.
Kamerlingh Onnesweg	€ 90.000,- (stelpost).
Verbreding voetpad Jan van der Heijdestraat	€ 30.000,-.
Verlichting langs hoofdroutes	€ 120.000,-.
Extra straatmeubilair	€ 24.100,-.
Opwaarderen groen + routingelementen	€ 53.500,-.
Parkerplaatsen aan de rand	€ 50.000,- (stelpost)
Opwaarderen openbare verlichting overige straten	€ 100.000,-.
Glasvezelnet	€ 160.000,-.
Kwaliteitszorg	€ 249.060,-.
Aanhechting in omgeving	€ 200.000,- (stelpost)
Totaal	€ 1.631.952,-.

Overigens moet worden opgemerkt dat het realistisch is om alle kostenposten met 10% te vermeerderen in verband met “onvoorzien”. In dat geval komen de totale kosten van het plusniveau op € 1.795.147,-.

NB alle bedragen zijn inclusief 19% BTW.

Bijlage A: De belangrijkste wegen en elementen in de wijk Liebergen voor de inrichting van een zorgvriendelijke openbare ruimte

- > kaartjes gaan over de post! het zijn 2 A3's
- > verkleinen naar A4's

Bijlage B Aanpak woningen Liebergen

Alfons wil jij hier het kleuren kaartje toevoegen

Bijlage C Overzicht maatregelen 'plus' in het standaard profiel (excl. BTW)

Mail ik apart bij het rapport

-

Lees voor het invullen eerst zorgvuldig de toelichting bij het
aanvraagformulier en de tekst van de Tijdelijke
Woonzorgstimuleringsregeling en de toelichting daarop.
(vragen 3, onder d en e en 6a, onder 1, zijn niet van toepassing indien
het geen investering in woningen of gebouwen betreft.)
(geldig voor 3^e tender van 1 oktber- 30 november 2002)

Registratienummer	(niet in te vullen door de aanvrager)
Ontvangstdatum	(niet in te vullen door de aanvrager)
Aanvraag richting Stad & regio	(niet in te vullen door de aanvrager)
Ontvangst Stad & Regio	(niet in te vullen door de aanvrager)
Tendernummer	(niet in te vullen door de aanvrager)

1. Gegevens van de aanvrager

a. Naam rechtspersoon	Gemeente Hilversum
b. Naam contactpersoon	ir. A.W. Simon
c. Functie contactpersoon	ISV-coördinator
d. Bezoekadres	Oude Enghweg
Straat en huisnummer	23
Postcode en plaats	?????
e. Postadres	????
Postbus	9900
Postcode en plaats	1201 GM
f. Telefoonnummer	035 - 629.23.54
g. Telefax	035 - 629.2322
h. E-mail	a.simon@hilversum.nl
i. Internetsite	www.hilversum.nl
j. Uitbetaling subsidiebijdrage op (post)banknummer	?
Ten name van	?

2. Algemene gegevens van de projectvoorbereiding en -ontwikkeling

a. Naam/titel van het project	"Over de drempel" Aanvraag subsidie Woonzorgstimuleringsregeling BC; maatregelen en ..meerkosten voor de openbare ruimte van de zorgvriendelijke wijk Liebergen.	
b. Realisatie in de provincie	Noord-Holland	
Gemeente	Hilversum	
Eventueel plaats	de wijk Liebergen	
c. Looptijd van de voorbereiding/ ontwikkeling van het project	(vermoedelijke) startdatum — 1 november 2002	(vermoedelijke) Opleveringsdatum — 1 januari 2015
d. Opgave deelnemende partijen:	wie noemen we allemaal??	
1. Naam	bewoners Liebergen (ouderen, kinderen, gehandicapten)	
Adres	p.a. Opbouwwerk SIS	
Postcode en plaats		
Karakteristiek		
Internetsite		
2. Naam	Woningbouwverenigingen	
Adres	p.a. Woningstichting Dudok	
Postcode en plaats		
Karakteristiek		

3. Naam	<u>Beraad Gehandicapten</u>
Adres	
Postcode en plaats	
Karakteristiek	
Internetsite	
4. Naam	<u>VAC</u>
Adres	
Postcode en plaats	
Karakteristiek	
Internetsite	
5. Naam	<u>Samenwerkende Bonden van Ouderen</u>
Adres	
Postcode en plaats	
Karakteristiek	
Internetsite	
6. Naam	<u>Zorgaanbieders , Nassauschool, kinderdagverblijf</u>
Adres	<u>p.a. Stichting PSZ de Springplank.....</u>
Postcode en plaats	<u>van 't Hooffplein 2</u>
Karakteristiek	
Internetsite	
e. Op welke wijze heeft overeenstemming plaatsgevonden tussen de samenwerkende partijen, waarbij partijen overeenstemming hebben bereikt.	<u>Op zeer verschillende manieren en wel door:</u> <u>- samen de straat op (plannenmakers hebben bewoners in de rolstoel door de wijk geduwd)</u> <u>- schouwen samen met bewoners</u> <u>- op straat praten met bewoners</u> <u>- overleg over het uiteindelijke ontwerp in een gezamenlijke bijeenkomst</u>
f. Wat is het resultaat van het overleg tussen de deelnemende partijen?	<u>Alle participanten zijn zeer enthousiast en er is totale overeenstemming</u>
3. Inhoud van het project	
a. De doelstelling en beknopte beschrijving van het project	<u>Realistische van zorgvriendelijke openbare ruimte in de wijk Liebergen</u>
b. Wat is de samenhang tussen wonen, zorg en/of dienstverlening in het project?	
c. Welke bijdrage levert elk van de deelnemende partijen afzonderlijk, zowel financieel als inhoudelijk aan het project ?	
Partij 1	
Partij 2	
Partij 3	

Partij 4

Partij 5

Partij 6

d. Opgave van de te vervullen voorwaarden:

1. Welke vergunningen zijn reeds verkregen ?

2. Welke vergunningen moeten nog verkregen worden en wat is de stand van zaken ?

3a. Past het plan binnen het vigerende bestemmingsplan (naam bestemmingsplan)

☐ ja

N: bestemmingsplan

☐ nee

3b. Zo, nee welke maatregelen zijn er getroffen om het plan in overeenstemming met het bestemmingplan te brengen?

e. Aantal te realiseren woningen(of wooneenheden):

☐ Huurwoningen ¹

☐ Huurprijs per woning /per maand ¹

☐ Verkoopprijs per woning¹

☐ Koopwoningen ¹

€

€

☐ Servicekosten

€

4. Vraag van de doelgroep die ten grondslag ligt aan het project

a. Op welke doelgroep(en) is het toekomstige project gericht?

☐ Dementerenden

☐ Mensen met psychische beperking

☐ Dak- en thuislozen

☐ Overige namelijk:

☐ Mensen met zintuiglijke beperking

b. Beknopte omschrijving van de vraag van de doelgroep(en) en de wijze waarop het project daarin voorziet

c. Op welke wijze is de doelgroep bij de projectvoorbereiding/-ontwikkeling van het project betrokken ?

5. Het innovatieve element

a. Welke elementen in het toekomstige project zijn innovatief te noemen?

b. Op welk schaalniveau is dit project innovatief:

☐ regionaal

☐ provinciaal

☐ landelijk

6. Valt het project onder één of meerdere van de in de 3e tender genoemde thema's

☐ Technologische Vernieuwing

☐ Zorgvriendelijke Wijken

☐ Welzijn en Dienstverlening

☐ Vraagsturing

¹ Aankruisen wat van toepassing is en invullen

7. De financiële aspecten van de voorbereiding op het project

(Bij alle genoemde bedragen wordt ervan uitgegaan dat deze inclusief BTW zijn. Indien dit niet het geval is , dient dit expliciet vermeld te worden.)

A. Financiële dekking

1.Opbrengsten huur

€

2. Bijdragen van samenwerkende partijen

Partij 1

€

Partij 2

€

Partij 3

€

Partij 4

€

3. Bijdrage(n) uit andere subsidieregelingen dan de Tijdelijke woonzorgstimulerings-regeling

Naam van de regeling

Bedrag

€

€

€

€

4. Overige bijdragen

Specificeren op aparte bijlage

5.1 Welk deel van het project is financieel niet gedekt ?

5.2 Hoeveel subsidie vraagt u aan ?
(Maximaal 30% van de extra kosten)

€

B. Investeringskosten

1. Peildatum

Datum (maand/jaar)

2. Totale investeringskosten van het project:
(indien het investeringen betreft in woningen of gebouwen de kosten nader specificeren volgens onderstaande opsomming)

Grondkosten

Verwervingskosten

€

Afschrijving Boekwaarde

€

Kosten infrastructurele voorzieningen

€

Kosten bouwrijp maken

€

Kosten saneren vervuilde grond

€

Sloopkosten

€

Bouwkosten

Bouwkundige werken

€

Installaties

€

Vaste inrichting

€

Terrein

€

Algemene uitvoeringskosten

€

Opslagen:

Algemene kosten

€

Winst en risico	€
Afkoop risicoregeling	€
Onvoorziene bouwkosten	€
BTW	€
Inrichtingskosten incl.BTW	€
Bijkomende kosten	
Vorbereidings- en begeleidingskosten	€
Heffingen etc.	€
Verzekeringen	€
Aanloopkosten	€
Financieringskosten	€
Risicoverrekeningen	€
Onvoorziene bijkomende kosten	€
BTW	€
3. Totale extra kosten van het project (De kosten die hoger zijn dan de normale kosten van soortgelijke investeringen, zie art.2, onder bc, van de Tijdelijke woonzorg-stimuleringsregeling) (specificeren op aparte bijlage)	€
8. Opgave van bijgesloten documenten	N.B. Zonder deze documenten kan de aanvraag niet in behandeling worden genomen. ☐ Afschrift van de inschrijving van de aanvrager en de deelnemende partij(en) bij de Kamer van Koophandel of statuten toevoegen (indien van toepassing); ☐ Gespecificeerde begroting van de kosten van het project op basis van offertes, conform artikel 5, lid 2 van de tijdelijke regeling; Gedetailleerde specificatie van de extra kosten; ☐ Tekeningen met maatvoering van het onderdeel van het project waarvoor subsidie wordt aangevraagd; ☐ Advies zorgkantoor;indien van toepassing ☐ Technische omschrijving van innovatieve element incl. domotica ☐ Overige namelijk :

9. Ondertekening en verklaring door de aanvrager en participanten

Aanvrager en deelnemende partijen verklaren dit formulier naar waarheid te hebben ingevuld en gaan akkoord met controle van de gegevens. Door de ondertekening betuigen zij hun instemming met het project en met de door hen toegezegde financiële bijdrage. Als de situatie van het project van de aanvrager of van de deelnemende partijen zich tussentijds wijzigt, zal de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer onmiddellijk op de hoogte worden gebracht. Tevens gaan zij ermee akkoord dat de verstrekte gegevens op het aanvraagformulier worden vastgelegd in de Kennisbank van het Innovatieprogramma Wonen en Zorg (IWZ).

Opmerking: het verstrekken van onjuiste en/of onvolledige gegevens kan leiden tot het afwijzen van de aanvraag, het intrekken van de subsidie en/of strafrechtelijke vervolging. Dit geldt voor alle gegevens die op de subsidieverstreking van invloed zijn.

Aanvrager		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 1		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 2		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 3		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 4		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 5		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		
Deelnemende partij 6		
Organisatie		
Naam		Handtekening
Functie		
Plaats en datum		